

Signorina Gioventù.

Češki spisal S. Čech; preložil B.

»Aprej! zagodrnjal je chef, ne spustivši oči z risarije krivih, barvanih črt, na katerih je študiral neko zanimivo motenje posesti.

V sobo je stopil mlad človek, čegar dosti pravilni obraz je bil silno suh in bled, čegar upadle oči so se svetile z bolestnim žarom, in kateri se je z izsušeno roko krčevito prijemal za redko, bezbarvno brado, kakor da bi se hotel na vsak način prepričati, da-li je mož.

Chef je pritisnil sè svinčnikom važno točko risarije ter uprl iznad mogočnih naočnikov uprašajoč pogled na došleca. Ko je opazil mršavega človeka, potisnil si je naočnike na čelo, vzravnal majestetično glavo, popravil si šop sumljivih rusih las na sencu ter dejal resno, s karajočim pogledom: »Predujem, kaj ne! Danes imamo menda desetega — da, saj res — jutri bode prizivna pritožba Šaročovih, opomniti, v koledarju dvakrat rudeče podčrtiti, zgodaj v jutro eksekutivna dražba pohištva Ivana Lastovke, dobro si zapomnite, vse zapisati in zapečatiti: Pernice, matrace, slike, knjige, nočno suknjo, razvrstiti, na lice in narobe obrniti, ne skrivati se za sodnijskim slugo — Perdujem. Quo, quo ruis?! Nedavno smo vzeli deset, petindvajset gori, črto pod to, ostane za ta mesec: petnajst! Divna bilanca!«

Chef je pisal jezno govoreče te račune sè svinčnikom po zraku ter podčrtal žalostno bilanco s tako odločno črto, da se je uničeni diurnist nehote odmaknil pred njo.

Chef je nadaljeval: »Petindvajset goldinarjev je za mladega, svobodnega človeka lep denar. Seveda je treba stroške po dohodkih uravnati. Sutor ne ultra crepidam! Ali bog ve, po kakih stezicah troši gospodek svoje dohodke. Mi smo bili tudi mladi, tudi mi smo radi veseljačili: toda računali smo, mislili smo na zadnji kolesi. In zato smo sedaj nekaj. Toda vi? Ako se ne motim, imate baš osemindvajset let. Kaj ste zvršili na svetu v tem dolgem času? Kakovo bodočnost ste si ustvarili? Šol niste dovršili — lahko bi bili že doktor, da prav res, doktor. Ali kaj ste sedaj? Latinski »d« ne znate pošteno zapisati. Kolikokrat sem vam pravil, da te vaše maloprida čire-čare se niti ne spodobijo za važnost pravnih spisov. Toda kakor da bi metal bob ob steno! Včeraj sem našel v apelaciji Rogač contra Lopata zopet tak brkat »d« — ustrašil sem se, pravim vam, ustra-

šil — tak »d« k višji instanci! Spreobrnite se, človeče, dokler je čas! Poslušajte iskreni svet.

Po teh levitih je sklonil chef zopet glavo nad pisane krive črte ter začel iskati sè svinčnikom ono važno točko, do katere je bil došel v svojem pripravljalnem legopisnem študiju za bodočo obširno pravdo in possessorio summarissimo. Hotel je očevidno svojemu pisarju privoščiti časa, da bi skesano sprevidel vso grdobno svojega brkastega »d«.

Ubogi pisar je stal tu nekaj časa skesano, s pritajenim dihanjem; naposled je nabral v svojej bornej bradi vender toliko možatosti, da je zajecjal: »Gospod doktor, slabo se počutim — nekako čudno mi je. zdaj toplo, zdaj mrzlo — kolobarji se mi delajo pred očmi — hotel sem poprositi, da bi smel domov.

Doktor je ostro pogledal pisarja ter vskliknil: »Saj vemo, kakošni kolobarji se delajo gospodu pred očmi! Poznamo te predpustne kolobarje, he he! Le zmerno, zmerno, pravim. To veseljaško življenje vam ne ugaja. Bog ve, da ne ugaja. Jako nezdravo barvo imate. No, pojdite z Bogom! Saj bi mi tako nič čednega ne spisali. Pred odhodom še v koledarju pritožbo dvakrat rudeče podčrtati, lampo ugasniti, jutri zgodaj vstati, Lastovko nemudoma zarubiti, razvrstiti, vse predale pregledati — —«.

Diurnist se je znašel na ulicah, sam ni vedel kako. Bilo mu je res čudno. V glavi se mu je vrtelo, mraz in vročina sta ga spreletavala. Z zobmi drhtajoč, tresoč se po celem telesu, omahoval je po ulicah. Po njih je vladalo predpustno vrvenje: sè snegom pokrite kočije so drčale po tlaku in v njihovih oknih mignil je zdaj pa zdaj nežen profil dekliške glavice, sklonjene nad ogromen plesni bouquet; tu in tam ustavil se je kateri teh voz pred visokim pročeljem z vrsto jasno razsvetljenih oken, kosmat vratar z okovano palico je odprl vratica, in na stopalice je zdrsnila drobna nožica v atlasovem čeveljčku, nabrani, beli oblaki so se izvilí iz kočije, nad njimi so se prikazale nežne ročice s pisanimi pahljačimi, okrogle bele rame, bogati kodri, bliščeče oči, krasni obrazki, žareči v nadi bližajočega se veselja; po trotoarju so hodili stiskajoč se drug k drugemu zaljubljeni parčki v sladkem šepetanju, stari gospodje v kožuhih so hiteli v svoje klube, različni modni postavljači so šklepetali z zobmi ter si zraven žvižgali operne napeve; bučna plesna godba je donela od blizu in daleč.

Bolni pisar se je brez zavesti opletal med to veselo zmesjo; v glavi mu je bilo pusto, mraz mu je prešinjal ude. Zdelo se mu je, da se vse to vrtili krog njega v divjem plesu, da oblike posameznih predmetov plavajo v tem blaznem vrtincu. Naglo je obstal.

Pred njim je visela velikanska razsvitljena kocka iz prozornega papirja, lahko se zibajoč nad trotoarjem, in na njeni pisani, k njemu obrnjeni plošči je prečital v plamečih črtah la-le napis: »Posojujejo se najokusnejše, najdovtipnejše, najkrasnejše maškeradne obleke Abrahama Taitlesa«.

To kričeče, fantastično naznanilo je delovalo na ubogega pisarja s čarobno privlačno silo.

Opotekajoča se noga mu je ostala pod pisano kocko in njegove oči so se uprle v jasno razsvetljeno prodajalnico, v katerej je bila nakopičena res bajna pisana zmes preraznovrstnih mask in maškeradnih oblek. Vsi narodi sveta; vsi veki, vse znamenite osebe, junaki in junakinje prvih pesniških proizvodov, vsi stanovi in razredi človeške družbe, razne politične in socijalne smeri, strasti in slabosti človeške, različne stvari bajeslovja in otroških pravljic, vsa tri carstva prirode — s kratka cel svet je bil tu karikovani, parodovan in travestovan s škarjami in s čopičem, s pozlatkom in z rudečo kredo, iz kartona in platna — in vse to je nasproti režalo, trepetalo in se bliščalo v pestrih barvah, da ni omamljeno oko vedelo kod in kam. In sredi tega fantastičnega sveta je stal kakor silen čarovnik sam Abraham Taitles, visoka postava v ponošeni suknji, s sivo brado, s krivim nosom, s pomežikujočim, zvitim očesom in s čudnim, prečudnim posmehom, okrog ustnic prilíznjenim in zlobnim eb jednem. Čim dalje je upiral pisar omamljeno oko v to zmes svetlih, veselih barv, v to šaro smešnih oblik, tem jasnejše so postajale njegove misli. Mračna tišina mu je zapustila mozek, mraz in gorkota sta izginila iz prsi, občutek čvrstega zdravja se mu je razlil po udih, srce mu je zatrepetalo v nepoznanem hrepenenji.

Zamišljen, ni niti opazil, da se je lastnik posojevalnice približal steklenim vratom prodajalnice. Naglo so se odprla vrata, in mladenič je zagledal pred seboj starega žida, klanjajočega se mu s pretirano uljudnostjo.

»Izvolite vstopiti, mladi gospod« je blebetal s krepkim židovskim naglasom, »Izvolite počastiti se svojim visokim obiskom najboljšega maškeradno skladišče Abrahama Taitlesa!«

Pisar se je obotavljal. Premeteni sin Izraela je menda čital v njegovej duši.

»Ni vam treba ničesar kupiti ni za stotinko«, je ščebetaj dalje. Zadosti bom poplačan s častjo, da je tako izvrsten poznavalec pregledal in pohvalil moje dragoceno skladišče, kateremu ni para na obeh polutih!«

Pisar se ni mogel upreti priliznjenej prošnji; vstopil je za židom v prodajalnico. Ta ga je spremljal po svojem pisanem carstvu ter klepetal, živahno mahajoč z rokami; »Izvolite pogledati, gospod, tega le magnata. Kakov blesk, kakova krasota! Glejte to-le okovano sabljo, ta kalpak, to briljantno spono! To ponosno samozavest vé vsacem pregibu Attile! Povem vam, da nima noben dvorni zalagatelj podobnih reči. Ali to-le Japonko — vse s pahljačo vred pristno japonsko delo! Ali pa tam-le borza v obleki iz kreditnih papirjev — iz pravih delnic, gospod, Bog ve, da iz pravih! Tu v kotu ta Shakespear — zlasti gospodje pisatelji si ga radi izposojajo.

Ali tukaj ta birokrat — za drobtinico na prodaj. Ondi na desni visi feuilletonist — posojam ga za malenkost tudi sé škarjami vred. Kaj pa ta-le maska političnega modrijana z diplomatično hlimbo vé vsakej gubi svojega obličja, z nosom po vetru in s čopom na vratu; pogledjte za ušesom to razškripano pero, namočeno v žolč in glej! v žepu primerne suknje ne manjka niti novo vezani Macchiavelli. Za drobiž ga dam! Kaj še-le ta Fantazija — —«.

Papa Taiteles je naglo umolknil, odstopil za korak od pisarja ter ga premeril s preiskujočim pogledom od nog da glave. Na to je pristopil k njemu jako ognjevito, položil mu roko prijateljsko na ramo ter sladko zaščebetal: »Ah, dragi gospod, v glavo mi je šinila izvrstna misel. Gospod vi ste kakor ustvarjeni za mojo namero. Toda bojim se, da bi vas ne razžalil sè svojo ponudbo. Ali kaj to de? V najhujšem slučaju se bodete smejali blaznemu Abrahamu Taitelesu«.

Obmolknil je za trenotek ter se igral, zvito pomežigujoč z očmi, z obrabljenim kožnatim mošnjčkom, katerega je vzel izza pasa. Na to je nadaljeval: »Izvolite poslušati me; tu imam maškaradno obleko pro domo sua, namenjeno za živo reklamo. Stvar je jako priprosta: tu imam kostum, posebno bogat in fantastičen kostum, v katerem je združena vsa krasota, eleganca in dovtipnost mojega skladišča. Toda na vsakej gubi te obleke, na vsakem gumbu, na vsakej podvezi, na vsakem šopu, na vsakej buncici, od spredaj in od zadaj, na čevljih in na vrhu čepice, na rokavicah in na robcu, vé vsakem kotičku in na vsakej nitki čitate s pisanimi, vidnimi črkami te-le besede: »Abraham Taiteles, blazniška ulica, št. 33«.

Izvrstna misel, ali ni res! Toda glejte, dragi gospod! do sedaj še nisem našel človeka, ki bi bil vreden te obleke, ki bi v svojej osebi združeval vse te redke lastnosti, katerih je nujno potreba, da se ta veličastna misel dostojno izvede. Jedino vi, gospod, jo morete oteti. Vaša postava je lepa, vaše obličje izrazito, plemenito, vaše kret-

nje elegantne, vaša naobrazba nevsakdanja, in da znate oster dovpt o pravem času zasoliti, spoznal sem na prvi pogled. Oh, gospod, da bi mi hoteli vi storiti to veliko uslugo! Neskončno hvalo bi vam bil dolžan. Vidite, prav danes se vrši jedna najlepših, najiminitnejših maškerad. — Morda bi vas zabavalo prebiti nekoliko uric v tem vselem krogu. Nikdo vas ne spozna tako preoblečenega, nikdo tudi ne bode spraševal po jedru te reklamne odeve, vspeh pa bode na vsak način znamenit. Stroškov ne bode imeli nikakoršnjih; izvoščeka vam naročim jaz, a v naprsnem žepu dobite lepo mošnjico, v katerej je že toliko, da bi zadovoljilo najpotratnejšega zapravljljivca. Recite torej, gospod, sprejmete li mojo ponudbo, skazete mi li to ljubav?»

Pisar je poslušal do sedaj kakor v sanjah. Sedaj se je zamislil. Židova ponudba je močno vdarila po struni, katera je bila že davno bolešno napeta v mladeničevej duši in katera se je pred malo časa oglasila v njej glasneje nego kedaj poprej. Mahoma pozabiti obroke za prizive, eksekutivne dražbe, prenesti se s krepkim skokom nad osodno bilančno črto, katera je vedno plavala pred njim v zraku, katero je roka porogljivega demona potegnila do neskončnosti kakor kako razbeljeno mejo mej njim in tisočernimi radostimi, živeti jeden krat po svojej volji, po svojem mladostnem hrepenenju, živeti — tudi samo jedno noč, otresti se v trenutku vsega tega mnogoletnega pisarniškega prahu, pokrepčati se z žarki veselja, z bleskom čarobnih očij, potopiti se globoko v ta šumni vrtinec, čegar radostno vrvenje mu je donelo do sedaj na ušesa le iz neke daljave, toda zato tem vabljivejše. Pretehtoval je to vabljivo priliko s ponižujočim pogojem, da bo moral biti živa naznanilna plošča starega žida, kar pa bi bilo sicer z gotovega stališča jako serodno z njegovimi obiski tujih stanovanj, le trenotek je tako tehtal, potem je pa tehtnica padla z glasnim ropotom na stran maškeradnega plesa.

Kmali potem je sedel kakor živa reklama najbizarnejše oblike, oblečen v prečudni, pisani izdelek najbujnejše krojaške domišljije, z »Abrahamom Taitelesom, blazniška ulica št. 33« na vsacem šivu, na vsakej nitki, v plačanem elegantnem vozu, kateri ga je drdraje peljal po pustih ulicah.

(Dalje prihodnjič).

Signorina Gioventù.

Češki spisal S. Čech; preložil B.

(Dalje).

o kratki vožnji se je ustavil voz na jasno razsvetljenem dvorišču, in čez nekaj trenutkov je stal pisar oslepljen, omamljen v bujnej zmesi tisočerih mask. Šele čez dolgo časa je začel razločevati v tej gomazeči pisani množici posamezne postave, a te so nadkriljivale po smelosti svojih oblik, po bogastvu svoje oprave najbujnejši vzlet njegove domišljije. Zdelo se mu je, kakor da bi se bilo celo skladišče Abrahama Fajtelesa, oživljeno po slobodnem dihu pusta, razbežalo po nezmerni dvorani, po marmor nati kolonadi, po stranskih galerijah. Da, skladišče Abrahamovo bi se bilo zgubilo kakor kaplja v tem pisanem vrtincu. Resni domino, razbrzdani debardér, sramežljiva Marjetica, polunaga boginja, mračni inkvizitor, veseli pierot, vitki gondolier, trebušasti kapucinec — s kratka, vse te slalne prikazni maškerad so bile tu zastopane v najrazličnejših primernih opravah in poleg njih še stotero novih, iznenadujočih te z okusom, z živahnostjo, z veselostjo in z rezko satiro. K temu šumenje novih oblek, žvenkljanje neštevilnih zvončkov, šepetanje, pogovor, smeh in ognjevita, opojna godba, po koje taktih se je menjavala ustavlajoča se in hodeča skupina mask, kakor prizori v velikanskem kaleidoskopu!

S početka je zbujal pisar v svojej bizarnjej obleki veliko pozornost: koder je hodil, so se ustavljale maske, pokazovale si nanj s prstom, delale radovedne gruče krog njega, nekatere bolj drzne so vtikale svoje dolge nosove, osedlane z mogočnimi naočniki, prav v gube in obrobke njegovega fantastičnega odeva, čitajoče na glas pomenljive besede, s katerimi je bil obsut od pete do glave.

Čul je opazke: «Živa reklama!» — «Misel ni neumna!» — «Nekaj novega je to vsekako!» — «Duhovit dečko, ta Abraham Fajteles!»

Toda, ko je prešel nekolikokrat dvorano, se je zgubil utis njegove pojave, in često se je začelo pojavljati njemu protivno mišljenje. Začul je, kako je seženj dolgi Don Quixote, sklonivši svoje razmršene brke do ušes malega Sanche Panse, glasno dejal: «Glej, židovske usiljivosti! Ne zadostujejo jim več ogli in novine, sedaj obešajo svoje kričeče plakate še na hrbet odiranega kristjanstva!»

«No, na razne načine si človek kruha služi», pripomnil je dobromiselni Sancho Pansa.

«Ali redarstvo bi moralo omejiti tako zlorabo!» pristavil je vitez ter zaničljivo pokazal pisarju hrbet svoje klaverne postave.

Pisarju je začelo sitno postajati v kričečem našemljenju. Žal mu je bilo, da se je posodil za tako nedostojno ulogo. Zdelo se mu je, da zasmehljivo zre nanj tisoč oči in da se tisoč ust krivi k zaničljivim besedam: Glej, za malovredni denar se je prodal za reklamo židovske dobičkarije! Kakor žgoče oglje ga je začel peči ta kramarski napis, s katerim je bila tisočkrat napisana sramota na vsaki pedi njegovega telesa.

In zmuznil se je iz bučne množice ter se priplazil ob steni do oddaljene vdolbine v dvorani, koja je bila prenavrejena v umetno vilenico. Kakor kapniki so viseli z vrha prozorni keglji in piramide v različnih znamenitih oblikah, in nenavadne vodne rastline so dvigale in sklanjale svoja velikanska peresa nad globokim vodnjakom, v katerem so se blesketale zelene ribice ter švigale sem ter tje. V globoki senci listovja so se zibali na vitkih rečljih čarokrasni ognjeni cvetovi ter napolnjevali vilenico z neobičajnim, sladko opojnim vonjem, a prijeten hlad se je širil iz vode ter hladil od bujnega plesnega rajanja razpaljena senca. — Tu je sel ubogi pisar. Sklonil je glavo med roke ter zrl s trpkim občutkom na pisano vrvenje v dvorani. Velik, širok list se je prigibal nad njegovo glavo ter se dotikal s hladnim, vlažnim robom njegovega razbeljenega čela.

Po tem čelu se je vlekla vrsta trudnih misli. Glej, kako se tam veselê, šaliyo, ljubakajo, kako se vtapajo v vrtinec razkošja — in njega bednega, utrujenega pisarja, s potrto in izsušeno dušo so pregnali sè svojim zbadanjem v najzodnejši kot! Jedenkrat v svojem življenju se je hotel ogreti na tem veselem plamenu, okoli katerega se vrté oni v burnem rajanju, — toda po prvem poskusu je povetil opaljena krila. Za pečat sramote si je kupil vstop v to carstvo veselja, toda sramota je vstopila ž njim, migljala in frfotala je okrog njega, in oni so jo čitali jasno iz vsake gube, iz vsacega obrobka njegove obleke, ter so se s posmehom obrnili od njega. Vrača se nazaj v ta prah, iz katerega je prišel, v ta tužni pisarniški prah, kateri se zajeda globlje in globlje v njegovo veneče bitje. Kakošno življenje! Minulost — glad in potreba, vsakovrstna trpljenja, le redki utrinki blaženstva v neprijazni noči; bodočnost — gotovo število popisanih pol, razškripanih peres, strganih rokavov. S časom se postara in osivi, kakor ti stari omoti spisov v registraturi, in kakor oni postane tudi on na konec hrana mrčesom....

Globok vzdihljaj se mu je izvil iz prsij. Vzdignil je glavo. Toda kaj še je mahoma zabliščalo poleg njega? Je-li to sen, ali je istina?

Na jednom izmed velikih, zelenih listov je sedela deklica, čarobna kakor sylfida, obla, pa vender prožna, odeta v lahko oblačilo svetlih, veselih barv, s pisano pahljačo v nežni roki, obličje do polovice zastrito z rožnato krinko, toda milo lice odkrite polovice in mala, sveža usteca so dala slutiti, kake dražesti krije to obličje. Nad njim so se kodrali bogati lasje, prepleteni sé spomladanskimi cveticami. Neizrekljiv čar svežesti in mladosti je bil razlit po vitkem telescu, čegar spuščena nožica je poigravala sè špico zlatega čevljička po vodni površini.

V zimi.

I.

(Hrepenenje.)

<p>Mrje mi v zimi tej srce — a veste li za kaj, zakaj? — — Zakaj mi duša hrepeni — tja v južnih krajev cvetni gaj? —</p>	<p>Kjer lotos s palmo šepeta, in morje pluska v bajni svet — tam v duši moji bi sladko — — radosti čar se vzbudil spet! . .</p>
--	--

II.

(V rastlinjaku.)

<p>Kot ples duhov vrti se sneg, kot zmaj razsaja piš; — tu notri cvetke pa brste kot majhen paradiž. —</p> <p>Začarana kraljičina, se v rastlinjaku zdim, — kadar skoz steklo v mrtvi vrt in zimski svet strmin.</p>	<p>Ljubko limone sad rumen nad mano se smeji, grmovja tropičnega kras naslaja mi oči!</p> <p>Od zlih duhov obstražen kraj — a kje je vitez moj? — — Ki me po zmagi vseh zaprek —, pepelje v domek svoj? — —</p>
--	---

III.

(Pri vezenju.)

<p>Le vzcvetaj cvet mi pod roko, ki delam s svilo te drobno, kot v vesni si krasil ravan, zdaj diči mi baržun teman!</p>	<p>Urneje vbadam nit na nit, da pestri listek spet je zvit; a zunaj sneg se vsipa nov in burja hruje krog voglov.</p>
---	--

Ah, pestri cvet, umetni cvet,
spomin se zdiš mi mladih let,
ki starčku vskrili pred očmi,
kō duh mu vhaja v davne dni . . .

Signorina Gioventù.

Češki spisal S. Čech; preložil B.

(Konec.)

nemem strahu je gledal pisar nekaj časa krasno prikazen. Konečno jo je nehoté oговорil: «Kedo si, lepa devojka?»

«Ah, kaj me ne poznaš?» mu je odgovorila sè srebrnim glaskom ter snela roznato krinko. Dolenja polovica obraza, dasi tudi prekrasna, se je mahoma skrila pred lepoto jasnega čela, od katerega je visel žareč biser v podobi kaplje, ter pred bleskom velikih oči, skozi kojih sanjavo noč so švigale iskricice otroške veselosti. Pisarju se je zdelo, da je že nekje videl to ljubeznjivo, smehljajoče se obličje, ako ne v resnici, pa vsaj v sanjah... Molčé, z gorečim očesom je zrl nanjo.

«Ah, kaj me še ne poznaš?» je nadaljevala ona. «Saj sem bila družica tvojih prvih let. V pomalani zibelki sem te zibala ter ti pela pesemce, da si zaspal, a v pravljici sem ti kazala mesec v oknu, po katerem si stezal okroglo ročico... Toda to si že pozabil. Ali povej, kje si bil potem? Kje si tičal, ko sem jaz trgala jegličce v zelenem gaju, klicala kukavico, poslušala šumenje potoka ter gledala za škrjanci v visoko modrino? Kaj si delal, ko sem te jaz pričakovala za vasjo, tam v klancu pod divjimi rožami? Kje si prebil svoja deška leta?»

«Sedel sem po osem ur na dan v zaduhli sobi, pred obrabljeno knjižico, štel sem gube na obličju starega učitelja ter se bal njegove šibe», odgovoril je pisar vzdihnivši.

«Ali nekega dne so te posadili na voz, dali so ti pogačo in križec na pot ter te odveli v veliko mesto. Jaz sem te spremljala. Sedela sva skupaj notri v temnem kotu voza, pod luknjasto plahto ter se ozirala po zvezdicah, ki so gledale k nama čez pleča brhkega voznika. Pa kam si se zgubil v onem množtvu hiš? Iskala sem te po ulicah, kjer so se sprehajale pisane množice v razgovoru in smehu, čakala sem te za mestom na pisanih vrtovih, pod košatim drevjem, stala sem pri neki reki oprta na veslo, nadejaje se, da sedeš z mano v lahni čoln pod raztegnjeno plahto, ter da poletiva daleč, daleč po lesketajoči se površini, med cvetočimi bregovi. Toda tebe ni bilo. Pozneje sem hodila po veselih društvih, po bučnih plesih, jahala sem na konju čez planine — toda o tebi ni bilo ni duha ni sluha. Kje si prebil svoja mladeniška leta?»

«Sedel sem v zaduhli sobani, pred obrabljeno knjigo, štel sem gube na obličju starega profesorja ter se bal njegovega kataloga. Prosti čas sem izpolnjeval s poučevanjem».

«Pa sedaj?»

«Sedim v zaduhli pisarni, pišem od ranega jutra do večera ter hodim včasih na eksekucije», odgovoril je pisar ter povetil glavò.

«Kaj pa kaniš delati za naprej?» vprašala je deklica, upirajoč nanj svoje čarobne oči.

Pisar jo je gledal nekaj časa s hrepenječim pogledom i naglo je pokleknil pred njo na kolena, odprl roke ter zaklical z močnim, strastnim glasom: «Tebe ljubiti!»

Po bliskovo se je odprla pisana pahljača v dekličini roki ter mu zastrla za trenotek njeno prekrasno obličje. Na tej pahljači se je videla slika prelepe poletne krajine, tako dobro napravljena, da je bila popolnoma podobna resnici, le da jo je še nadkriljevala po ljubkosti svojih oblik ter po nežnosti in krasoti svojih barv. Rastresene skupine gozdnih dreves so se tako plastično videle iz slike, da se ti je zdelo, da čuješ tiho šumenje njihovih vrhov in vidiš trepetanje drobnih peres; pri njih vznožju se je lesketala rosa po gosti travi in po odprtih, zlatih čašicah jegličev; čez gladke in pisane kamenčke je skakal potok po dolini; jutranje megle so se vesile po jelkah in brezah ter oviravale boke čudnovatih skal, in v rožnati, gubeči se daljini se je polagoma dvigal nad obzorje žareči obroč solnca. Kakor zamaknjen je zrl pisar v to krasno pokrajino; zdelo se mu je, da dela obrobek iz biserne matice na pahljači fantastično ograjo do nje, in da steza ljubezniva deklica z rožnato krinko ven iz slike milostne roke k njemu, on pa da vstopa gori ter pada, pada v neizrečeni radosti v njeno naročje, v senci teh dreves, pri vonju teh cvetov, v žarkih vzhajajočega solnca...

Cvak! Na plečih je začutil lahek udarec. Znašel se je zopet vé vilenici, in pred njim je stala deklica ter ga tolkla po plečih z razprto pahljačo. Govorila je smejoča se: «Mene ljubiti? Ah, to je prepozno, pisar moj! Saj nisi več za brhkega ljubovnika. Nisi več lep: tvoji udje so zgubili prožnost, duša svežest, glas krepek zvok, tvoje oči so kalne in lasje se ti rédčijo. Saj nisi več za ljubovanje, pisar moj! In glej! jaz, mladost tvoja, tudi nisem več krasna resnica; jaz sem le težek sen, le misel človeka, ki se je spomnil v pusti noči svoje zgubljene mladosti ter mi obesil to solzo na čelo in okrog udov zlate pene svoje povečane domišljije: jaz sem samo maska. Poglej to beneško pahljačo, te oči v južnem blesku — signorina Gioventù, gospod, signorina Gioventù, Addio!»

Poklonila se mu je šaljivo ter izginila poskočivši, kakor srna, med pisano množico mask.

Kakor blazen planil je pisar za njo. Eden sam glas mu je pretresal dušo: Moram jo imeti. Brez nje mi ni mogoče živeti.

Kakor besen je begal po pisanem vrtincu. Maske so se umikale okrog njega. Toda zaman je iskal z razpaljenim očesom med njimi signorino Gioventù. Debele kaplje potu so mu stopile na čelo.

Segel je v nedra; prelepa mošnjica se je zalesketala v njegovi roki. Odprl jo je ter vzela iz nje prgišče bankovcev. »Vzemite vse!« klical je okoli. »Samo vrnilo mi jo, vrnite mi signorino Gioventù!«

Zaničljiv smeh se je razlegal po dvorani. »Ste-li čuli norca«, klicali so, »za denar hoče kupiti gospodično Mladost!«

Besnost se je polastila pisarja. Segel je za pas, kjer je visel v bliščeči nožnici velikanski meč. Kakor bi trenil, ga je izdril ter zamahnil ž njim nad rojem porogljivo, škodoželjno se režečih mask.

Nov bučnejši smeh je stresel dvorano. Tisoč prstov se je stegnilo k meču. Nehoté je pogledal pisar kvišku, in tu se mu je zabliskal nasproti sè svitle plošče stegnjenega meča pozlačeni, vidni napis: »Abraham Taiteles, blazniška ulica št. 33«. Meč mu je padel iz roke; zažvenketal je na marmornatih tleh. Uničeni pisar si je zakril obličje z rokami.

Ko je po dolgem času zopet vzdignil oči, je zagledal — kaka radost! — sladko signorino, sedečo na marmornati stopnici. Z odprtimi rokami je hitel k njej. Toda visoka, suha postava, odeta v črno jednostavno haljo, s pergamentovim nagubanim obličjem, z ogromno sivo lasuljo, mu je zastopila pot.

«Kedo si?» je zagrmel nad njo.

«Varuh sem te krasne deklice«, mu je odgovorila pergamentova krinka s hripavim glasom. »Ime mi je Razum. Pozivljam te, predrznež, v imenu nravnih in prirodnih zakonov, vduši v sebi to neblago strast, odstopi od svojega bedastega počenjanja. Vrni se k svojemu poklicu, delaj, uživaj zmerno darove življenja in srečen bodeš v zavesti svoje koristnosti za človeško družbo. Na veke te ločujem od te krasne deklice. Le čez moje mrtvo telo jo dobiš!«

«Poberi sè, črno strašilo!« vskliknil je pisar, ter povalivši masko na tla skočil k signorini Gioventù ter jo siloma stisnil v naročje. Ko je začutil v svojih rokah to lepo, mladostno telesce in živo utripanje njenega srčeca na svojih prsih, je mahoma prešinila mladost in radost celo njegovo bitje. Oči so mu zaiskrile, rudečica mu je zasvetela na licu, mišice mu je napela čvrsta moč. V burnem plesu zavrtel se je ž njo po dvorani. Maske so se stopile v velikanski, pisan krog. In v tem krogu je letel on ž njo, ne dotikajoč se tal z nogami, okoli godca, izsušenega kakor smrt, z golim sklonjenim

čelom kakor mrtvaška lobanja, ki je na sredi stoječ, z dolgim lokom po bliskovo jezdil po strunah gosli.

Burnejša je postajala godba, hitrejši ples; postave mask okrog so se topile v čaroben, pisan pas, godec je vedno bolj fantastično gibal dolgo, tanko ramo ter pri tem vedno silneje kimal z brezlasnato lobanjo. V opojnosti razkošja je sklonil pisar glavo, in njegova usta so zagorela na svežih, krasnih ustecah signorine Gioventù....

Ob tem času je stal póstaren gospod z jovijalnim obličjem nad jedno posteljo v bolnici ter pazljivo zrl, vzevši počasi ščipec iz tobačnice, v razpaljen obraz bolnega pisarja. Čez nekaj časa dejal je tolsti postrežnici: «Težko, da bi ostal do jutra».

Tedaj so zatrepetale ustnice umirajočega, celo njegovo telo se je zatreslo od mrzlice, in iz težko sopečih prsi se je izvil globok vzdihljaj: «Addio, addio, signorina Gioventù!»

Kako nesrečna midva sva...

Kako nesrečna midva sva
moj ljubček in pa jaz...
Srce odtrgal od srca
usode je ukaz.

Ljudje med naju deli so
gore, ravni, vode,
a če ne vidi ga oko,
občuti ga srce.

Marica II.

Moderna žena in gospodinjstvo.

Spisala Danica.

Dandanes, ko se vse bori in poganja z večjim ali manjšim uspehom za svoje pravice, ne smemo se čuditi, če so se postavile tudi žene v vrste borilcev, da si pridobijo svoje uže davno izgubljeno, skoro uže pozabljeno pravo. In istinito, bojujejo se s priznanimi uspehi. Marsikateri predsodek, marsikatero človeško dostojanstvo zasmehajoče naziranje je moralo pasti pod svitlim ženskim orožjem, pogrezniti se je moralo v hladni grob, iz kojega mu ne bode nikdar več vstajenja.

Tudi ženska si je izvolila pot slobode, in nobena reakcija je ne spravi več sè solnčne višine nazaj v soparno, dušljivo atmosfero duševnega in telesnega suženjstva.